

Et oppdatert kunnskapsgrunnlag

Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks

Erlend Kjeldsberg Hovland, seniorrådgiver
Seksjon for miljøovervåking og kartlegging

Meld. St. 14

(2015–2016)

Melding til Stortinget

Natur for livet

Norsk handlingsplan for naturmangfold

Føringer

Styrke kartlegging av naturtyper som enten er:

- truet
- viktige for mange arter
- dekker sentrale økosystemfunksjoner
- er spesielt dårlig kartlagt

Kartleggingen skal prioriteres i områder der kartleggingen gir stor samfunnsnytte:

- områder med stor aktivitet og stort utbyggingspress, både på land og i sjø
- klimaendringene forventes å føre til raske endringer

Utvalgskriterier for naturtypene

Naturtyper prioritert for kartlegging:

1. Truede naturtyper
2. Nær truede naturtyper
3. Spesielt dårlig kartlagte naturtyper
4. Naturtyper som dekker sentrale økosystemfunksjoner
 - 4.1 Leveområder for truede og nær truede arter
 - 4.2 Naturtyper som er viktig for mange arter - ikke implementert
5. Naturtyper med internasjonale forpliktelser - ikke impl.

Hvordan kan vi kjenne igjen typene?

Typesystemet i NiN - se på artssammensetning

Gran, mose, blåbær

Lite kalk, lav uttørkingsfare, ikke kildepåvirket

Blåbærskog

Gran, liljekonvall

Kalk, lav uttørkingsfare, ikke kildepåvirket

Lågurtskog

Kartleggingsinstruks

Kartlegging av Naturtyper etter NiN2 i 2019

Kunnskapsgrunnlag

- Natur i Norge - [Artsdatabanken/NHM](#)
- Norsk rødliste for naturtyper (2018) - [Artsdatabanken](#)
- Forslag til naturtyper og metode for lokalitetskvalitet (2016-2019) - [Ekspertgruppe](#)
- Uttesting og evaluering av metode for lokalitetskvalitet (2017) - [Kartleggere og ekspertgruppe](#)
- Evaluering av kartlegging (2015-2019) - [Kartleggere](#)

naturmangfold

for

Natur i Norge (NiN 2.0)

evaluering av lokalitetskvalitet

MILJØ-
DIREKTORATET

VEILEDER

M-1287 | 2019

Kartleggingsinstruks

Kartlegging av Naturtyper etter NiN2 i 2019

Versjon 20.06.2019

Miljødirektoratets kartleggingsinstruks

- Hvordan kartleggingen skal gjøres
- Hvilken natur som skal kartlegges
- 109 naturtyper
- (82 basert på Norsk rødliste for naturtyper 2018)
- Metode for økologisk lokalitetskvalitet

Lokalitetskvalitet

Foto: Kristina Frøiland Svare

Lågurteikeskog

Foto: Sigrid Skrivervik Bruvoll

Svært lav

Lav

Moderat

Høy

Svært høy

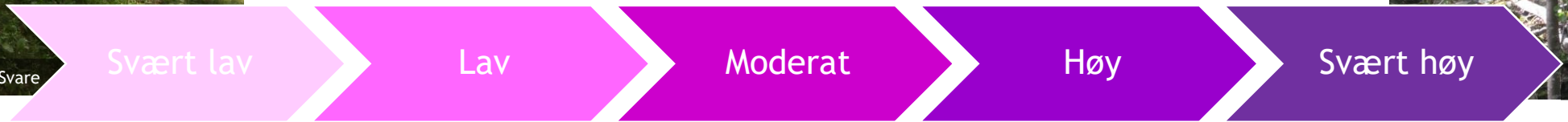
Lågurteikeskog

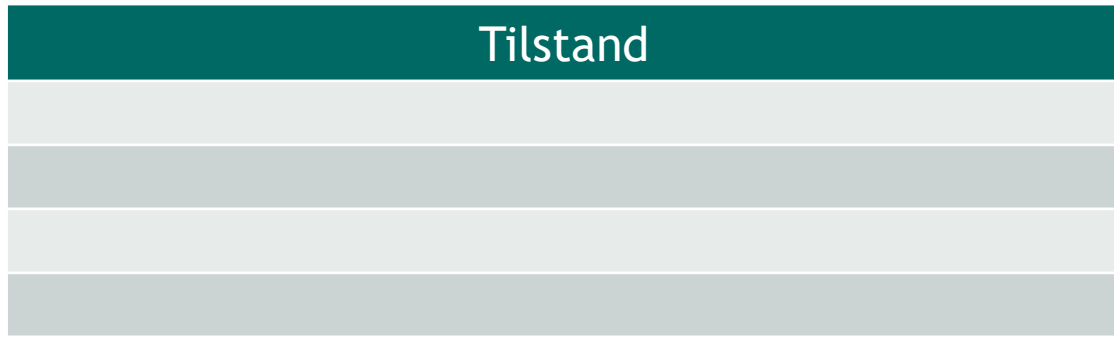
Foto: Kristina Frøiland Svare

Foto: Sigrid Skrivervik Bruvoll

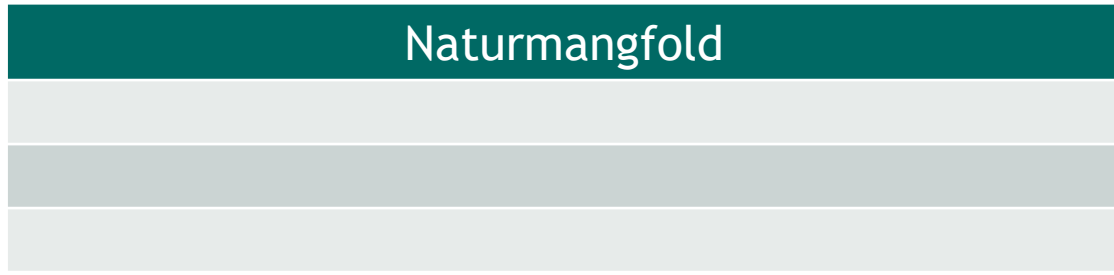

DÅRLIG ←

→ GOD

LITE ←

→ STORT

Lågurteikeskog

Foto: Kristina Frøiland Svare

Foto: Sigrid Skrivervik Bruvoll

Svært lav

Lav

Moderat

Høy

Svært høy

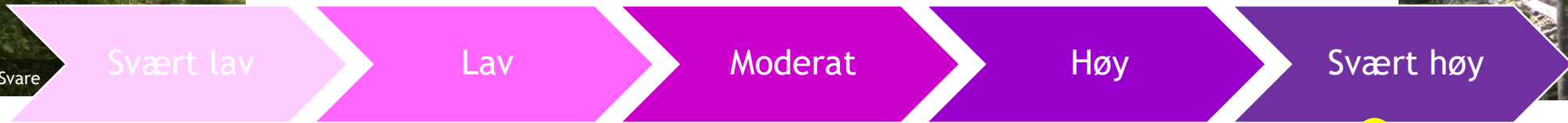
Lågurteikeskog

Foto: Kristina Frøiland Svare

Foto: Sigrid Skrivervik Bruvoll

Tilstand	
Skogbestandsdynamikk	
Kjørespor	
Fremmedarter	
Ekspansjon av gran	

Naturmangfold	
Størrelse	
Rødlistearter, habitatspesifikke arter	
Død ved, gamle trær, trær med spesielt livsmedium	

Tilstand	Naturmangfold		
	Lite	Moderat	Stort
God	Moderat kvalitet (2)	Høy kvalitet (3)	Svært høy kvalitet (4)
Moderat	Lav kvalitet (1)	Moderat kvalitet (2)	Høy kvalitet (3)
Dårlig	Lav kvalitet (1)	Lav kvalitet (1)	Moderat kvalitet (2)
Svært redusert	Svært lav kvalitet (0)		

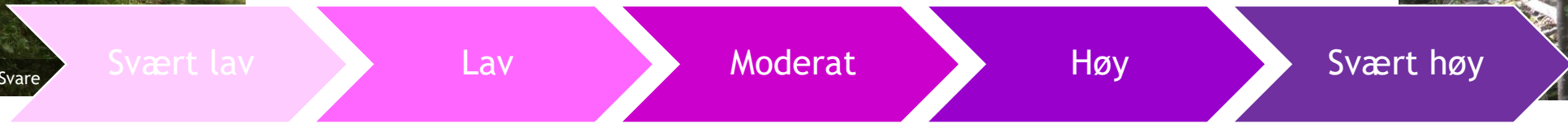
Lågurteikeskog

Foto: Kristina Frøiland Svare

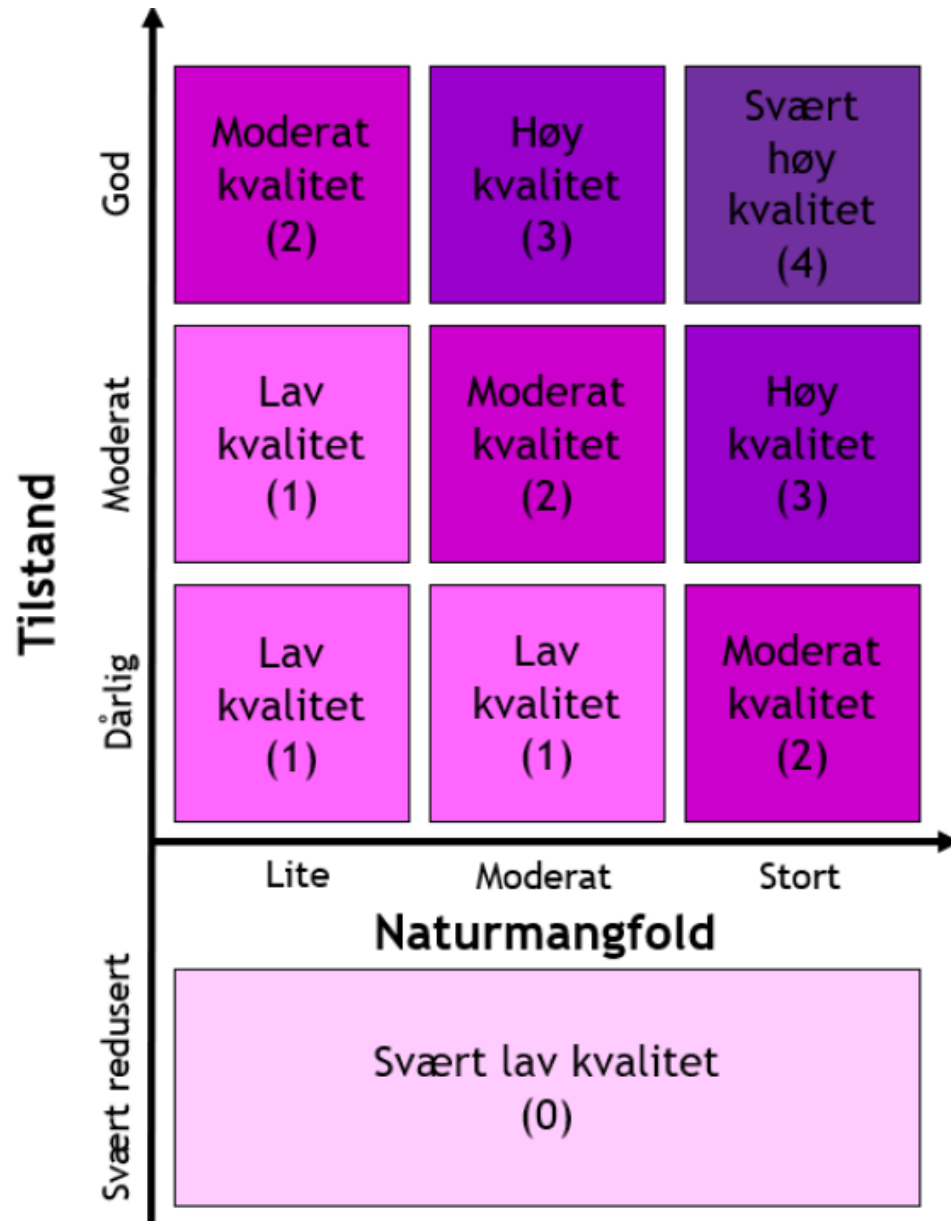
Foto: Sigrid Skrivervik Bruvoll

Tilstand
Skogbestandsdynamikk
Kjørespor
Fremmedarter
Ekspansjon av gran

Naturmangfold
Størrelse
Rødlistearter, habitatspesifikke arter
Død ved, gamle trær, trær med spesielt livsmedium

Tilstand	God	Moderat kvalitet (2)	Høy kvalitet (3)	Svært høy kvalitet (4)
	Moderat	Lav kvalitet (1)	Moderat kvalitet (2)	Høy kvalitet (3)
	Dårlig	Lav kvalitet (1)	Lav kvalitet (1)	Moderat kvalitet (2)
		Lite	Moderat	Stort
		Naturmangfold		
	Svært redusert	Svært lav kvalitet (0)		

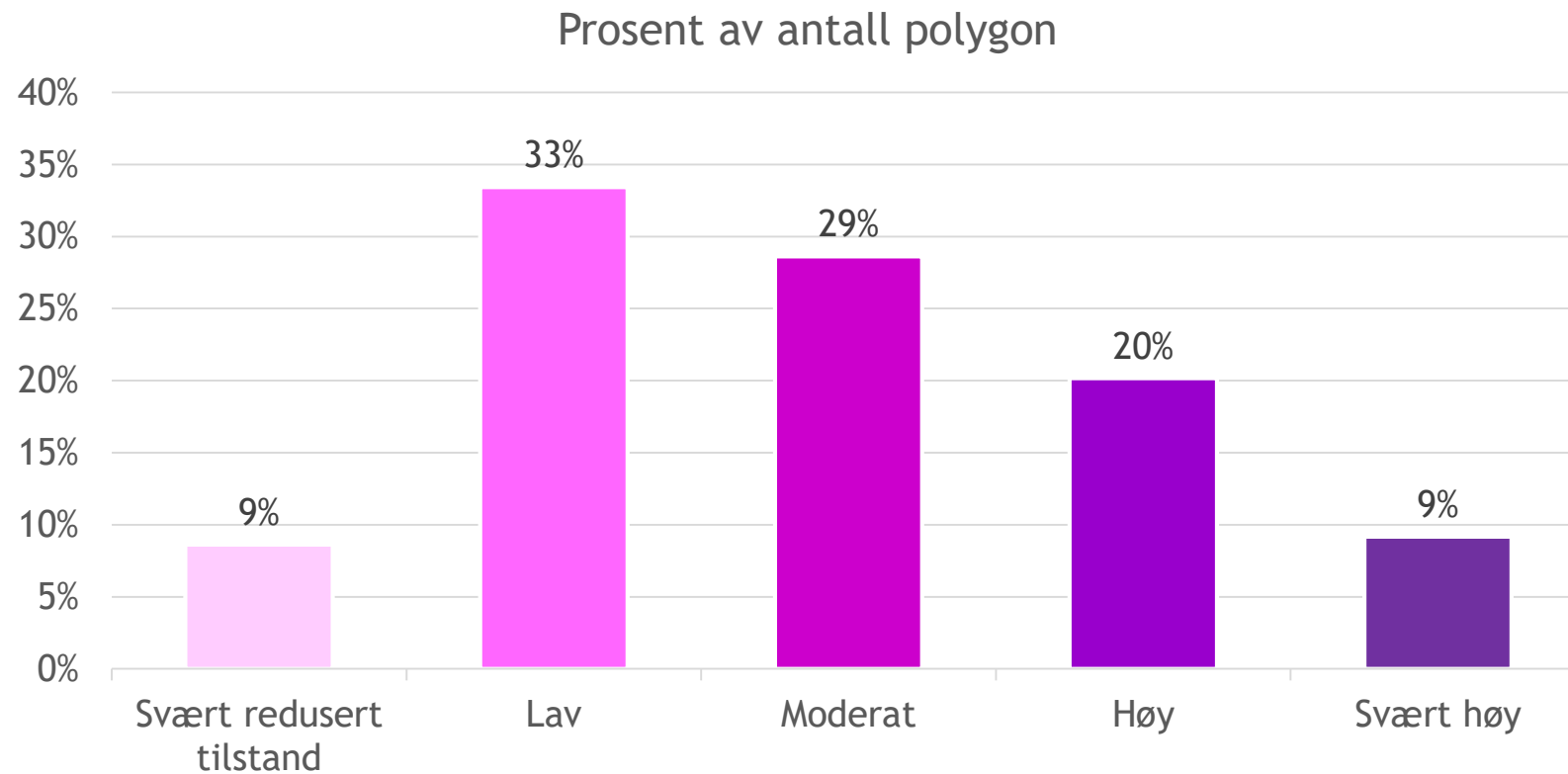
Metode for lokalitetskvalitet

1. Skår for tilstand
2. Skår for naturmangfold

Samlet kvalitet gis i henhold til denne figuren

Lokalitetskvalitet 2018

Kartlegging på nettbrett

NiNapp: eget kartleggingsverktøy utviklet av Miljødirektoratet

Gir heldigital kartlegging

Dagens kartleggingsmetode

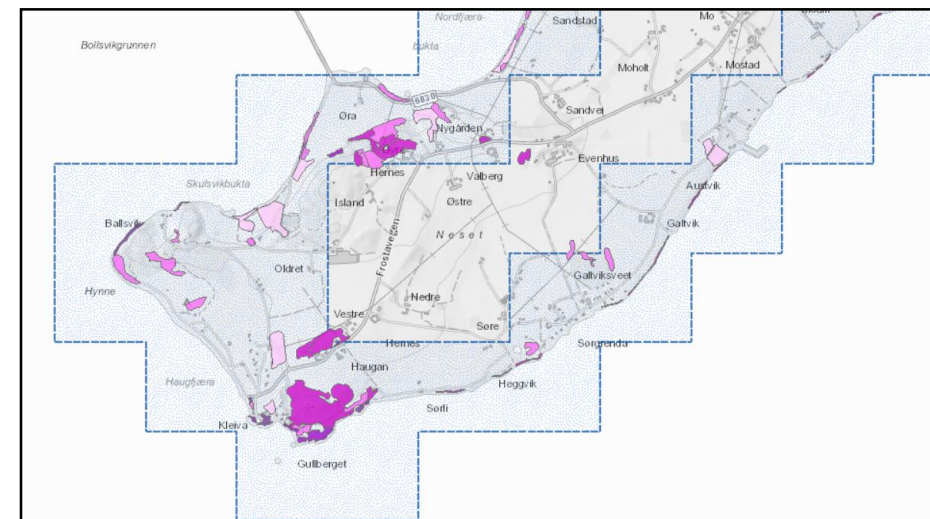
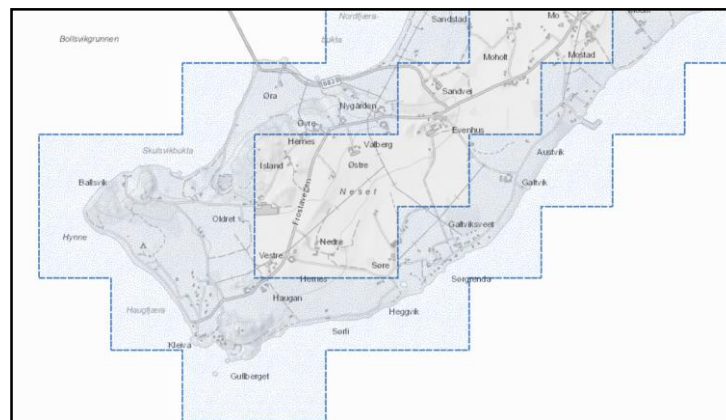
Utvalg av naturtyper

Utvalg av områder

Kart over naturtyper

<https://kart.naturbase.no/>

Søk...

Finn frem i kart Tegning, måling og deling

Kartlagsliste Panorer Zoom inn Zoom ut Fullt utsnitt Forrige utsnitt Neste utsnitt

Punkt Velg fylke/kommune Filtrer arter av nasjonal forv.int. Fjern filter arter av nasj. forv.int. Filtrer kartlag Kommune temasøk Søk i databasetabeller

Finn data

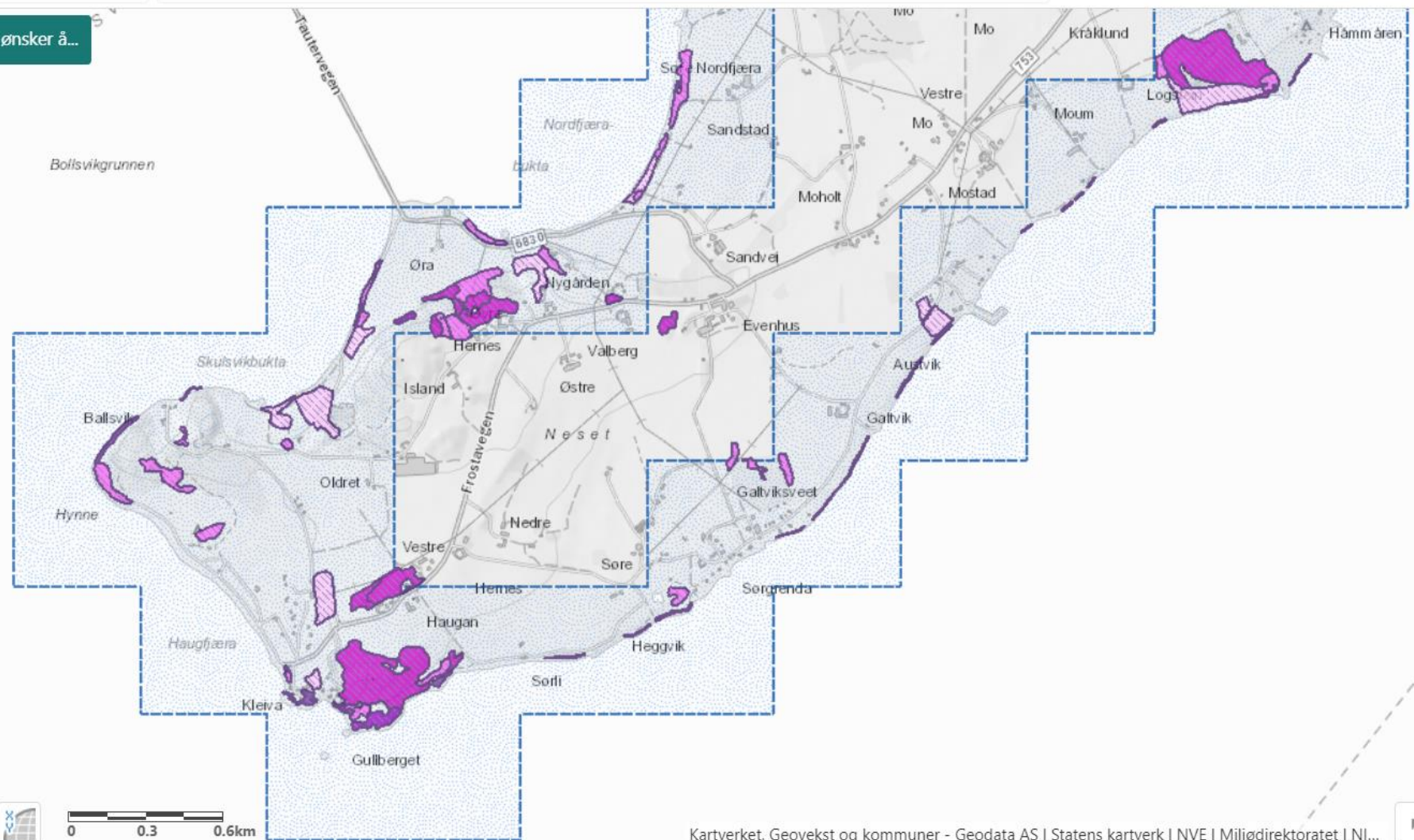
Navigasjon

Kartlag

Jeg ønsker å...

Filterlag... Filter

- Vern
- [M] Naturtyper
- Naturtyper - utvalgte
- Naturtyper - NiN
 - Naturtyper NiN - Alle
 - Naturtyper NiN - Dekningskart
 - Naturtype, Svært høy lokalitetskvalitet
 - Naturtype, Høy lokalitetskvalitet
 - Naturtype, Moderat lokalitetskvalitet
 - Naturtype, Lav lokalitetskvalitet
 - Naturtype, Ikke fullstendig kvalitetsvurdert
- Naturtyper - DN-håndbok 13
- Naturtyper - marine (DN-håndbok 19)

Bruk av naturtypedataene

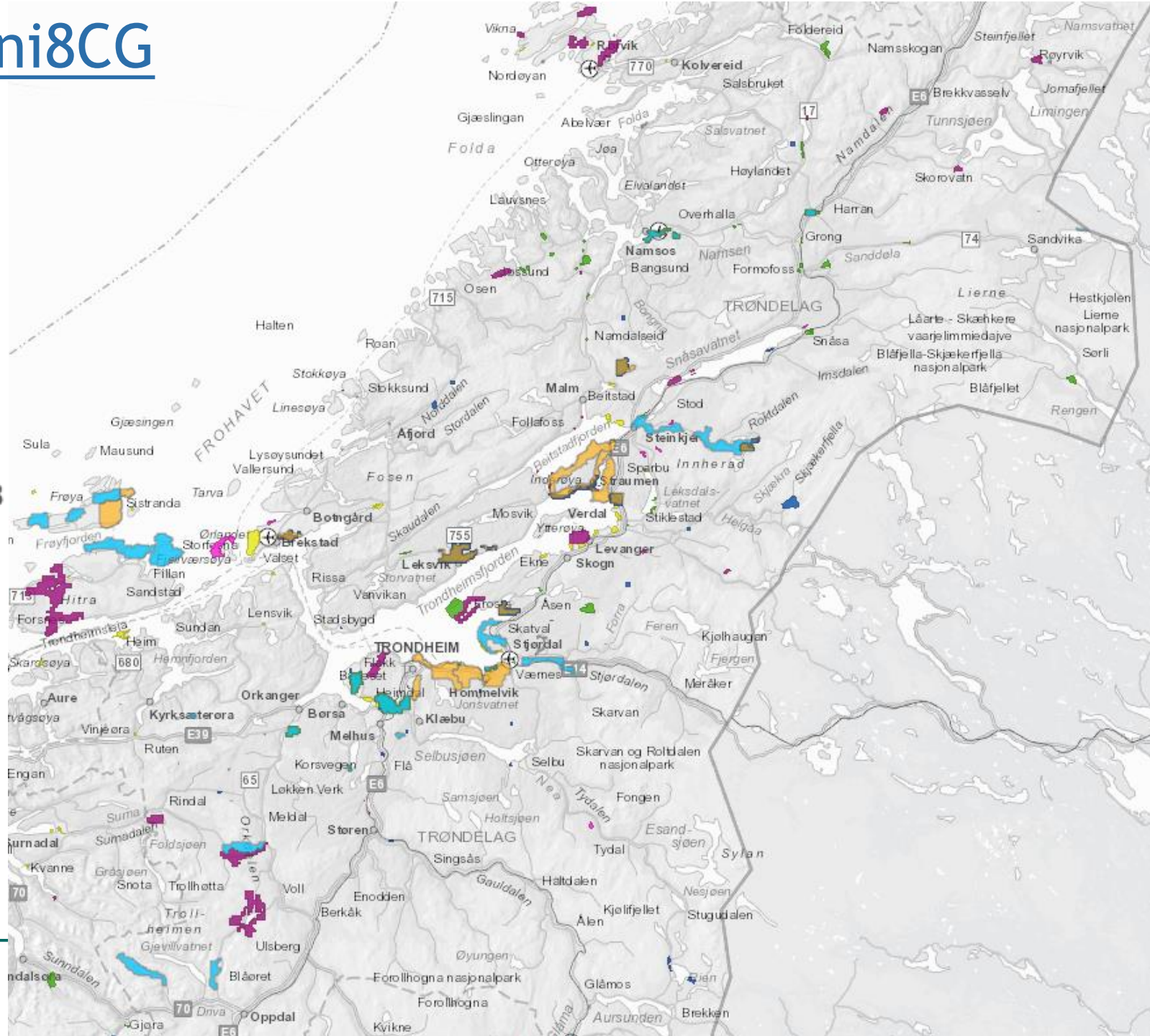
 UTLYST 2020

naturtyper_kartlagt_2019

NiN Kartlagte områder tom 2018

Kartlagt i 2018

Viktig kunnskapsgrunnlag i arealforvaltningen

Naturtypekartlagene er av de mest brukte kartlagene i Naturbase

- Arealplanlegging etter plan- og bygningsloven
- Energisaker
- Ved vurdering av tiltak i landbruket
- Ved tildeling av tilskudd (skjøtselstiltak miljø og landbruk)

Foto: Toril Grønningsæter

Rundskriv T-2/16

- klargjør hva som er nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser
- legges til grunn for miljømyndighetens innsigelsespraksis etter pbl
- gjelder også vurdering i saker om utbygging av vannkraft, vindkraft og anlegg for overføring av elektrisk energi.
- naturtyper etter Miljødirektoratets instruks er innarbeidet

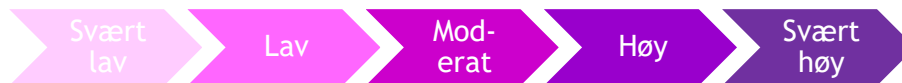
Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser

MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS

DN-HÅNDBOK 13 OG 19

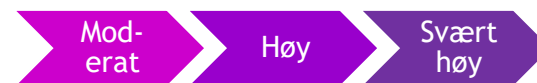
Utvalgte naturtyper (UN)

Truede naturtyper (CR, EN og VU)

Naturtyper med sentral økosystemfunksjon

Spesielt dårlig kartlagte naturtyper

Nær truede naturtyper (NT)

A, B og C-lokaliteter

Øvrige A-lokaliteter (DN-HB 13), eller A- og B-lokaliteter (DN-HB 19)

Trettenga V (NINFP1810043344)

Lokalitetsbeskrivelse

NIN id	NINFP1810043344
Områdenavn	Trettenga V
Kommune	Ringsaker (0412)
Naturtype	Semi-naturlig eng med beitepreg (VU, inngår i vurderingsenheten Semi-naturlig eng)
Utvalgskriterium	Naturtype som dekker sentral økosystemfunksjon (hevedområde for truede og nær truede arter)
Lokalitetskvalitet	Høy kvalitet

Tilstand

Moderat

Tilstandsbeskrivelse

Utslagsgivende for lokalitetens kvalitet er særlig bruksintensitet. Lokaliteten beites av ammekyr med tråkkskader i fuktigere partier. Spor etter overbeiting enkelte steder, ellers er området såpass stort at

Tilstandsvariabler ▼

(Se tilstandsvariabler...)

Naturmangfold

Stort

Naturmangfoldbeskrivelse

Utslagsgivende for lokalitetens kvalitet er særlig størrelse. Lokaliteten er stor og har relativt høyt beite som øker verdien for artsmangfold. Noe beitemarksopp observert, stort potensiale for flere funn av b engsyre, stornesle mfl. ikke funn av rødlistearter og lite fremmede arter i høye risikokategorier.

Naturmangfoldvariabler ▼

(Se naturmangfoldvariabler...)

NiN kartleggingsenhet(er) og definerende variabler

Hovedtypegruppe	Hovedtype	Kartleggingsenhet
Fastmarkssystemer	Semi-naturlig eng	kalkrik fukteng med klart hevdpreg og svakt preg av s
Fastmarkssystemer	Semi-naturlig eng	intermediær eng med klart hevdpreg

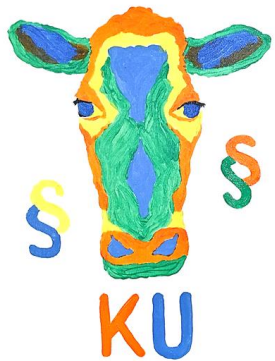
Definerende variabler

Type variabel	Variabelgruppe	Variabeltema
Definerende	Lokale komplekse miljøvariabler	Slåttemarkspreg

Hva må du vite?

- Er naturtypen truet (CR, EN og VU)?
- Er den nær truet (NT)?
- Har den en sentral økosystemfunksjon
- Er den spesielt dårlig kartlagt?
- Hva er lokalitetens økologiske kvalitet?

Naturtyper i konsekvensutredninger

- Miljødirektoratet arbeider med å utvikle en sektornøytral veiledning om konsekvensutredninger, som er planlagt publisert i andre halvdel av 2020
- En metodikk for fastsetting av verdi, påvirkning og konsekvens for naturmangfold, inkludert naturtyper etter Miljødirektoratets instruks
- Det er en foreløpig overgangsordning der både Miljødirektoratets instruks for kartlegging av naturtyper og DN-håndbok 13 er anerkjent metodikk for bruk i konsekvensutredninger
- Bruk alle eksisterende naturtypedata i konsekvensutredninger

Kartlag

Jeg ønsker å...

Filterlag...

Filter

− [M] Naturtyper

+ Naturtyper - utvalgte

− Naturtyper - NiN

Naturtyper NiN - Alle

Naturtyper NiN - Dekningskart

Naturtype, Svært høy lokalitetskvalitet

Naturtype, Høy lokalitetskvalitet

Naturtype, Moderat lokalitetskvalitet

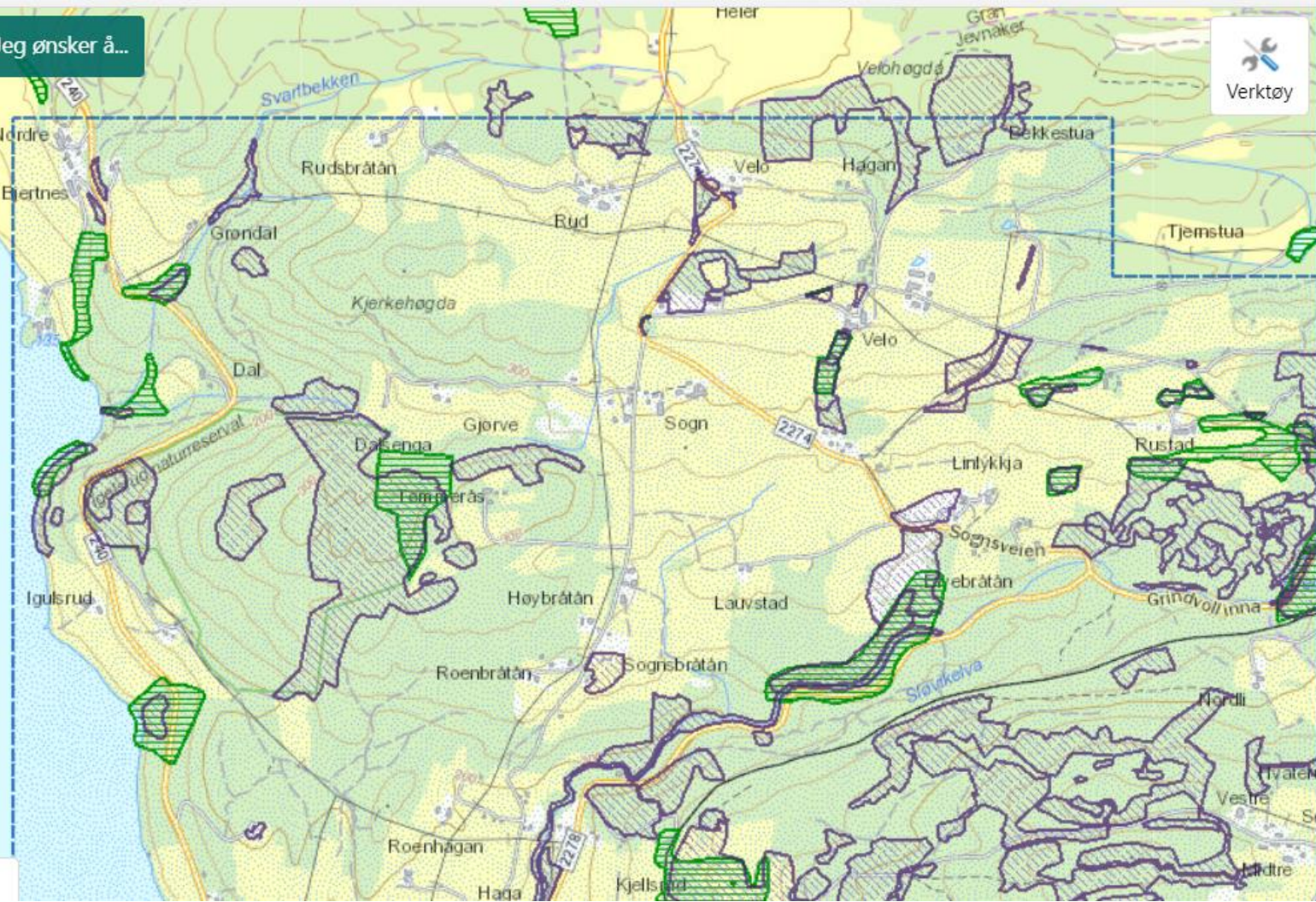
Naturtype, Lav lokalitetskvalitet

Naturtype, Ikke fullstendig

kvalitetsvurdert

+ Naturtyper - DN-håndbok 13

+ Naturtyper - marine (DN-håndbok 19)

Verktøy

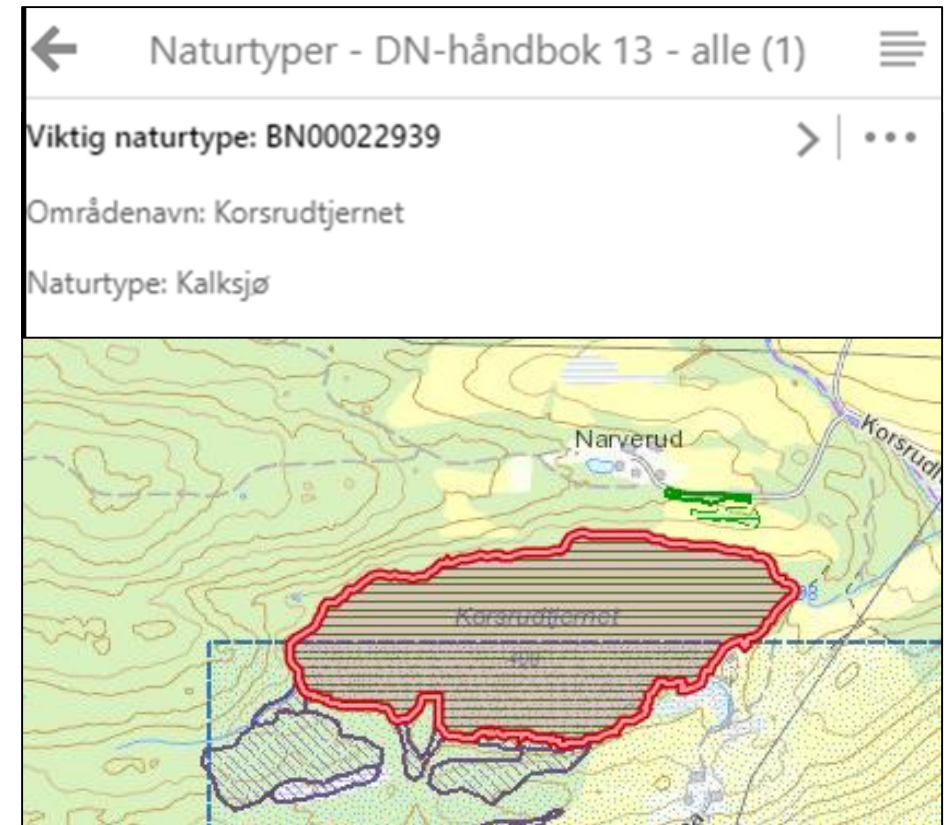

For ferskvannstyper og landformer – bruk DN-håndbok 13

Skal implementeres i egen instruks senere
For nå: bruk kunnskapsgrunnlag fra DN-håndbok 13

FERSKVANNSTYPER DETTE GJELDER:

- Deltaområde
- Mudderbanke
- Evjer, bukter og viker
- Kroksjøer, flomdammer og meandrerende flomdammer og elveparti
- Stor elveør
- Kalksjø
- Viktige bekkedrag
- Rik kulturlandskapssjø
- Dam
- Naturlig fisketomme innsjøer og tjern
- Ikke forsuret restområde

For ferskvannstyper og landformer – bruk DN-håndbok 13

Skal implementeres gjennom bl.a. modellering.
For nå: bruk kunnskapsgrunnlag fra DN-håndbok 13

LANDFORMER/GEOTOPER DETTE GJELDER:

- Grotter (kalk- (VU) og kystgrotter (NT))
- Dødisgrop (NT)
- Leirravine (VU)
- Jordpyramide (CR)
- Strandvoll (NT)
- Leirskred(grop) (NT)
- Flygesanddyne (VU)

Informasjon og veiledning

Veileder

Kartlegging av naturtyper på land

Kvalitetssikrede miljødata om naturtyper skal brukes som grunnlag for beslutninger i arealforvaltning.

Denne veilederen besvarer spørsmål om arbeidet med kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets instruks.

Den omfatter bare kartlegging av naturtyper på land, ikke i sjø og vann. Den gjelder heller ikke kartlegging av arter eller kartlegging av natur i verneområder.

Informasjon om annen kartlegging av natur finner du på temasiden for økologisk grunnkart.

Temaside: Økologisk grunnkart

Kartfestede data om naturen er et viktig grunnlag for kunnskapsbasert forvaltning. Summen av dataene utgjør et økologisk grunnkart for Norge. >

- 1 Hva er en naturtype?
- 2 Hvilke naturtyper kartlegges?
- 3 Hvorfor kartlegges naturtyper?
- 4 Hvordan kartlegges naturtyper?
- 5 **Hvordan skal naturtypedata brukes i arealforvaltning?**
- 6 Hvordan gjøres utvalget av områder som skal kartlegges?

Neste >

> Slik finner du informasjon i faktaarket

Faktaarkene for hver enkelt lokalitet inneholder informasjon for bruk i saksbehandling av planer og tiltak.

Du finner kartlagte lokaliteter med faktaark i Naturbase kart og i Miljøstatus kart. Se etter kartlaget **Naturtyper - NiN**.

Naturbase Kart

Naturbase gir kartfestet informasjon om utvalgte områder for natur og friluftsliv. >

I Naturbase ligger det et faktaark for hver kartlagt naturtypelokalitet.

+ [Slik får du fram faktaarket](#)

Øverst på faktaarket under overskriften Lokalitetsbeskrivelse finner du hvilken naturtype dette er, om den er truet eller nær truet på gjeldende Norsk rødliste for naturtyper (Artsdatabanken 2018), utvalgs-kriterium for kartlegging og lokalitets-kvalitet. Gjeldende truet-hetskategori (NT, VU, EN, CR) står bak navnet på naturtypen.

Utvalgs-kriterium er at naturtypen på kartleggingstidspunktet enten:

- var truet (kritisk truet (CR), sterkt truet (EN) eller sårbar (VU))
- var nær truet (NT)
- hadde sentral økosystemfunksjon
- var spesielt dårlig kartlagt

Et dekningskart i naturbase viser om et området er kartlagt for naturtyper etter Miljødirektoratets instruks eller ikke. Dekningskartet finner du ved å trykke på plusstegnet ved kartlaget Naturtyper - NiN. Det er også mulig å skille lokalitetene basert på lokalitets-kvalitet.

Bestille kartlegging av naturtyper på land

- **Hva:** Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks
- **Hvem:** Fylkesmannen, kommune, sektormyndigheter, tiltakshaver
- **Hvordan:** Veileder «Bestille kartlegging av naturtyper» på Miljødirektoratet.no

DIREKTORATET

Veileder

Bestille kartlegging av naturtyper på land

Informasjon om naturtyper er nødvendig som kunnskapsgrunnlag i planprosesser og annen arealforvaltning.

Denne veilederen gjelder for deg som skal bestille kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets instruks.

Veilederen er oppdatert med informasjon om hvordan du bestiller kartlegging i 2020 og hvilke krav som gjelder. Et viktig krav er at Miljødirektoratets kartleggingsinstruks følges.

Naturtypene i instruksene er definert med Natur i Norge (NiN) og omtales som naturtyper etter Miljødirektoratets instruks.

Du kan søke om tilgang til Miljødirektoratets digitale bestillingsverktøy fra og med 1. mars 2020.

Hvis du har spørsmål, kontakt Miljødirektoratet: ninkartlegging@miljodir.no

Mer informasjon om kartlegging av naturtyper finner du her:

Miljødirektoratet > [Aktuelt](#) > Arrangementer

Miljø-DIREKTORATET

Søk Meny

Arrangementer

Måned: Mars Fagområde: Velg fagområde

7 arrangementer

- 03.03 – Hvordan gjøre kommunens klimaplan effektiv?
03.03 Webinar | Sted: På nett
- 04.03 – Euclef - søketjeneste for 40 kjemikalierregelverk
04.03 Webinar | Sted: Nett
- 05.03 – Slik bestiller du kartlegging av naturtyper
05.03 Webinar | Sted: På nett

Webinar

Webinar 5. mars:

- Lær hvordan du bestiller kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets instruks i 2020

Følg med på Miljødirektoratet.no - det kommer flere webinarer!

TAKK FOR MEG - SPØRSMÅL?